

két hegyesoros vezet a tiltott országba, a vándornak napokig kell a jégsivatagban vándorolnia, amíg átlépi a határt. És Körösi Csoma Sándor mégis ott járt. De nem a kíváncsiság vitte oda, hanem a tudomány. Évekig bujkált a tibeti béreek között. Hozzá tudott férközni a bennszülöttekhez, feljegyezte szavaikat, mondásaikat. És mikor elkészült ezzel a munkával, leszállt az indiai rónákra és India fővárosában, Kalkuttában, kiadta az első tibeti-angol szótárt. Hetvenezer szónál többet gyűjtött össze. A tudomány ujjongott, a szerzőt elhalmozták tisztelettel és dícsérettel. De ő nem kért egyikből sem. A dícséretet elhárította magától. Mikor pedig az angolok bőkezűen meg akarták jutalmazni, alig fogadott el annyit, amennyi a legszükségesebb megélhetésre elég volt. És nem vette igénybe azt sem, amit hazulról küldtek utána. Most végül itthon is elterjedt a hír, hogy egy székely ifjú künn jár az ázsiai rónákon, az ázsiai hegysek között és keresi az őshazát. Az 1830-i országgyűlésen négyszáz aranyat gyűjtöttek össze számára. Visszaküldte. Alapítványt csinált belőle kollégiumának, ahol először tanult... Ő meg tud élni úgyis, hadd vegyék a pénznek hasznát, akik utána jönnek.

Az őshaza gondolata még mindig foglalkoztatja. Amikor irodalmi munkáival elkészült, az angol-indiai társaság könyvtárát rendbe hozta, ismét útra készült. Ugy értesült, hogy Kína határán egy dsungar nevű nép lakik. Bennük látta a magyarok rokonait, ott kereste az őshazát is.

Elindult, de nem jutott el céljához. India északi határán, Dardsilingben megbetegedett és az agyoncsigázott szervezet nem bírta tovább. Lázás álmai az utolsó pillanatig az őshazával foglalkoztak, egyre azt emlegette. Azután megtért pihenni a vadrózsák alá.

Körösi Csoma Sándor alakja a magyar tudomány egyik legnagyobb dísze. Bármennyire tisztelik is emlékét, nem tisztelhetik eléggé. Mert ő egyike volt az igazán nagyoknak, akiknek lelkében a tudomány önzetlen szeretete élt, akik egész életüket a tudománynak és a kutatásnak szentelték. És ezek az emberi haladás igazi hősei.

(Farkas Pál.)

Mi a munka?

Egy napon jól megtermett suhanc állított be a gazdához s alamizsnát kért.

— Ejnye, ejnye, — szólt a gazda — hát nem restelsz ilyen erős legény létedre koldulni?

— Mihez fogjak, ha nincs munkám? — mentegetődzött a legény.

— Ha csak ez kell, hát adok én. Látod az udvar végében azt a rakás fát? Rakd át a másik végébe. Kapsz érte két pengőt.

Két óra alatt a legény elkészült munkájával s megkapta a bért.

— Holnap is eljöhetsz, ha nem találsz egyéb munkát — bízta a gazda.

A legény másnap is beállított. A gazda megbízta, hogy rakja át a fát a régi helyére s aztán ismét megadta neki a bért. Még néhány napon át, rendszeren beállított a legény s vitte a fát az udvar egyik végéről a másikba és vissza. Egyszer csak elmaradt, bár pontosan megkapta bérét.

A legény ugyanis tűrhetetlennek érezte az olyan erőfeszítést, amelynek semmi hasznos célját sem látta.

Az esetről sokat beszéltek a faluban. A jegyző azután felvilágosította az embereket arról, hogy munkán egyebet értünk, mint kezünk-lábunk hiábavaló fárasztását. A munkának mindig valami komoly céljának is kell lennie: munkával termelünk. Van, aki a földet munkálja, van, aki fát, vasat, követ munkál meg. Előbbi a földművelés, utóbbi az ipar. Mások azal fáradnak, hogy árut hordanak, csomagolják, rendezik, eladják s megkapják érte a megérdemelt bért. Honnan vennénk az amerikai kávé, az ázsiai borsot, az indiai teát, ha nem volna kereskedelem.

A fontos csak az, hogy hasznos, értékes munkát végezzünk!

Jancsi és Gyurka is végighallgatta, amit a jegyző beszélt.

— Hát mi mit termelünk a mi munkánkkal? — kérdezték.

— Ti — válaszolt a jegyző, — ti tanulómunkáttal tudást és okosságot termeltek, ami tanultakká és jókká teszen benneteket. Ez megkönnyíti nektek azt, hogy az életben jobban boldogulhassatok, hogy becsületesen élhessetek, hogy hasznosakká váljatok másoknak is. Minden derék ember munkával keresi kenyerét. A tanító dolgozik, amikor tanít, az orvos, amikor gyógyít. Munkát végez az is, akinek művei más embernek szórakoztatására, gyönyörködtetésére valók. Mert aki dolgozik, annak jussa van a szórakozáshoz, az üdüléshez is.

A MUNKA.

Piros hajnal hasadtakor

Nagy zúgva megszólal a gyár:

„Csak füstölögj, kéményem, füstölögj!

Zsong a műhely, a munka vár.

Éleszd, kohó, az olvasztó tüzet,

Kerekeim, forogjatok!

Zakatoló dübörgéstek zajában

Zúgjanak az új korszakok!

Izmos karú munkásaim,

Dolgozzatok a hon javára...

Pattanjon ki a lángoló kohóból

A haladás egy-egy csillagsugára.